



Language Czech

Text

Druhová ochrana

Autoři: Pavel Benda, Petr Bauer, Vladislav Kopecký

Ochrana genofondu

I. Podpora starých a krajových odrůd ovocných dřevin na území CHKO Labský pískovec

Uplynulý století přineslo výrazné změny ve způsobu zemědělského hospodaření i ve vztahu člověka k přírodou. Při zcelování pozemků bylo zlikvidováno velké množství ovocných stromů, intenzifikace v zemědělské výrobě rovněž nepříjemněla obnově ovocných dřevin ve volné krajině, a to zejména v málo přezrálých oblastech. V současné době se zvýšila potřeba ochrany a naděnců mapovat staré a mástně odrůdy ovocných dřevin a postupně je navracet do krajiny. Mezi nejaktivnější patří některé správy chráněných krajinných oblastí.

Jedním z projektů Správy CHKO Labský pískovec na podporu mástně genofondu je projekt na záchranu starých a krajových odrůd ovocných stromů, který je správe ve spolupráci se Střední zahradnickou a zemědělskou školou A. E. Komerse v Děčíně - Libverdě, Ekologickým centrem Meluzína RC AB, s Mendelovou zemědělskou a lesnickou univerzitou v Brně a se Správou CHKO Česká stádoho.

Cíle projektu:

- průzkum území, mapování a evidence starých a krajových odrůd
- zachovat tyto odrůdy v archivním sadu pro další generace
- vrátit tyto odrůdy do krajiny (např. ve formě alejí nebo rozptýlené zeleně)

Správa Chráněné krajinné oblasti Labský pískovec započala v roce 1998 s mapováním starých odrůd v krajině a podařilo se jí získat základní přehled o pěstovaných starých odrůdách jablek na území CHKO a v jeho blízkém okolí. Na území Labského pískovce jsou ovocná dřevina zastoupeny nejvíce při hranici s Českým stádoho. Jedná se zejména o okolí Jáchova, Veselého, Markvartic, Srbské Kamenice, při Českém Kamenice.

Mezi nejčastěji nalezené odrůdy v území patří Bernská růžová, Boskoopská, Blenheimská reneta, Croncelská, Gascoyneho šarlatová, Harbertova reneta, Parmána zlatá zimní, Panenská Česká, Puněv, Vilámovo. Dále je možno jmenovat Boskoopská červená, Kardinálův (šalová), Broskvová letní, Watervlietská mramorovaná, Bismarkovo, Ontario, Londýnská, Oldenburkovo a šlechtě soudkovitá.

Výsledky projektu:

Správní CHKO Labská páskovce založila, aby se spolupodílela na založení tísňových genofondových ploch v Doubicích, Kamenické Stráni a v Dávně Libverdě, kde budou tyto odrůdy archivovány. Dále pak zajistila dosadbu ovocných alejí podél komunikace Bynovec a Rásova a výsadbu podél polní cesty v Markvarticích. Celkem se podařilo namnožit a vysadit přes 300 stromů starých odrůd jablonů.

Pozornost je také věnována plánům druhů ovocných dřevin. Bylo nalezeno několik exemplářů plánů hrušně v okolí Kamenické Stráni. Ty byly namnoženy naroubováním na semenné podnože v počtu několika desítek stromů a vysazeny do krajiny. Správní CHKO Labská páskovce se pokouší rovněž množit pláně hrušně a těeň prostřednictvím výševě.

II. Záchrana genofondu populace topolu černého (*Populus nigra*) v CHKO Labská páskovce

Již v polovině devadesátých let minulého století jsme se začali na Správní Chráněná krajinná oblast Labská páskovce zabývat myšlenkou na podporu a navrácení naší domácí dřeviny - topolu černého zpět do volné krajiny.

Topol černý je naše nejrychleji rostoucí dřevina dosahující čtyřhodných rozměrů. Topol černý ve věku sta let má ve věku u paty kmene průměr i přes 1 metr a dosahuje výšky okolo 30 až 40 metrů. Není dlouhověkou dřevinou, dožívá se pouze 150 let. Topol černý roste bezprostředně u vodního toku na úživných půdách, kde nemá žádné konkurenční rostliny. Plně mu naopak vyhovují ekologické podmínky v podobě dostatku spodní vody.

Proč se topol černý stal naší nejohroženější dřevinou? Hlavními příčinami jeho úbytku jsou zřejmě došlo k rozvoji toků našich velkých řek, likvidace původních stanovišť a zmaření ve vodním režimu, zejména snížení hladiny podzemní vody. V sousedním Sasku došlo k takovému ohrožení topolu černého, ve v několika kilometrech od státní hranice s ČR po Drážbany je pouze jeden živý strom.

Cílem projektu, který byl začal v roce 1998, je zachování a posílení původní populace topolu černého zejména na území CHKO Labská páskovce, a dále pak v celé nížině Labe mezi ústím nad Labem a Bad Schandau v SRN. Populace topolu černého je zde velmi ohrožena vnějšími vlivy, které způsobily téměř úplné zánik této dřeviny. Největší podíl na vymizení topolu má úlověk, který vymýtil velké množství stromů podél úžiny Labe a nahradil je nepůvodním topolem kanadským. Na snížení počtu stromů se rovněž podílá významná podílely i choroby, které velmi citelně oslabují zdravotní stav celé populace.

Správní CHKO Labská páskovce oslovila výzkumný ústav okrasného zahradnictví v Prácheňské s žádostí o pomoc při záchraně topolu černého v CHKO Labská páskovce. V roce 1998 bylo provedeno terénní šetření. Rok poté se uskutečnil odběr vzorků s reprodukčními orgány, které byly použity pro křížení s odolnějšími populacemi topolu černého z dřevu zlepšené zdravotního stavu a odolnosti proti chorobám. Vždy byl jako použit domáci topol černý.

Pro jaro roku 2001 byli připraveni první jedinci k výsadbě pro lokality v labské nížině. Výsadba proběhla počátkem měsíce dubna a následně bylo provedeno kosení, který jak bylo poměrně komplikované kvůli výskytu invazních druhů (netýkavka lžnatá a křídlatka japonská). Celkem se ujalo cca 70 % jedinců. Ve výsadbě topolů jsme pokračovali i v následujících letech za účasti Střední zahradnické a zemědělské školy

A.E. Komerse v DÄŕÄŕÄnÄŕ-LibverdÄŕ, a stÄŕtnÄŕho podniku PovodÄŕ Labe, kterÄŕ½ se ujal nÄŕslednÄŕ pÄŕÄŕe.

Pro financovÄŕnÄŕ tohoto projektu bylo vyuÄŕito prostÄŕedkÄŕ z programu PÄŕÄŕe o krajinu Ministerstva ÄŕivotnÄŕho prostÄŕedÄŕ.

III. PosÄŕlenÄŕ populace a monitoring ÄŕabnÄŕku vzplÄŕvavÄŕho (Lurionium natans) na ÄŕzemÄŕ CHKO LabskÄŕ pÄŕskovce

ÄŕabnÄŕek vzplÄŕvavÄŕ½ je znovu objevenÄŕm druhem pro Äŕeskou flÄŕru a v souÄŕasnÄŕ dobÄŕ zaÄŕazen v ÄŕervenÄŕm seznamu do kategorie C1 äŕ kriticky ohroÄŕenÄŕ½ druh. V pÄŕÄŕrodnÄŕm prostÄŕedÄŕ se nachÄŕzÄŕ pouze v LabskÄŕch pÄŕskovcÄŕch, kde mÄŕ; v souÄŕasnÄŕ dobÄŕ ÄŕtyÄŕi lokality. DvÄŕ jsou pÄŕvodnÄŕmi lokalitami vÄŕskytu tohoto druhu. JednÄŕ; se o KrÄŕlovomlÄŕnskÄŕ½ rybnÄŕk a poÄŕÄŕnÄŕ nÄŕdrÄŕ½ poblÄŕ½ obce MaxiÄŕky.

Po objevenÄŕ do tÄŕ doby v ÄŕR vyhynulÄŕho ÄŕabnÄŕku vzplÄŕvavÄŕho na ÄŕzemÄŕ CHKO LabskÄŕ pÄŕskovce, sprÄŕva kontaktovala AOPK ÄŕR v Praze a BotanickÄŕ Äŕstav AV ÄŕR v TÄŕeboni a poÄŕÄŕdala tyto instituce o konzultaci k otÄŕzce vytvoÄŕenÄŕ malÄŕch vodnÄŕch ploch, do kterÄŕch by se ÄŕabnÄŕek pÄŕenesl. ZÄŕmÄŕr pÄŕenesenÄŕ ÄŕabnÄŕku byl oslovenÄŕmi institucemi doporuÄŕen.

Pro posÄŕlenÄŕ populace tohoto druhu bylo vytvoÄŕeno SprÄŕvou CHKO LabskÄŕ pÄŕskovce nÄŕkolik tÄŕnÄŕ. Do tÄŕchto tÄŕnÄŕ bylo pÄŕeneseno v roce 2001 okolo 5 rostlinek ÄŕabnÄŕku, ale pouze ve dvou vodnÄŕch plochÄŕch se ÄŕabnÄŕek uchytil. V tÄŕ Äŕce nad poÄŕÄŕnÄŕ nÄŕdrÄŕ½, pÄŕi kontrole v mÄŕsÄŕci Äŕervnu roku 2002 ÄŕabnÄŕek vytvoÄŕil populaci ÄŕÄtajÄŕcÄŕ do 30 jedincÄŕ. Koncem roku 2002 se dokonce rozrostl na ploÄŕe do 1 m² s vÄŕe jak desÄŕtkou kvetoucÄŕch rostlin a celkovÄŕm poÄŕtem pÄŕes 100 jednotlivÄŕch kusÄŕ a vytvoÄŕil homogennÄŕ hustÄŕ½ zÄŕpoj. VytvoÄŕila se zde velmi silnÄŕ; populace a bylo rozhodnuto, Äŕe od roku 2004 na nÄŕ bude rovnÄŕÄŕ monitorovÄŕnÄŕ poÄŕetnÄŕ stav. V dalÄŕ;Äŕ novÄŕ tÄŕ Äŕce je pouze jen nÄŕkolik slabÄŕ;Äŕch jedincÄŕ s omezenou vitalitou. Z praktickÄŕch pozorovÄŕnÄŕ a zkuÄŕenostÄŕ lze ÄŕÄci, Äŕe limitujÄŕmi podmÄŕnkami ÄŕspÄŕÄŕnÄŕho vysazenÄŕ se zdajÄŕ bÄŕt kvalita vody a svÄŕtelnÄŕ podmÄŕnky. ÄŕabnÄŕek vyÄŕaduje velmi kvalitnÄŕ pramenitou vodu s nÄŕzkÄŕm obsahem minerÄŕlnÄŕch lÄŕtek; jde tedy o oligotrofnÄŕ prostÄŕedÄŕ a nÄŕroky na svÄŕtlo jsou takÄŕ velmi vysokÄŕ. V novÄŕ vybudovanÄŕch tÄŕnÄŕch se ÄŕabnÄŕek uchytil pouze v tÄŕ, kterÄŕ; je plnÄŕ oslunÄŕna a pÄŕÄŕmÄŕ svÄŕtelnÄŕ paprsky dopadajÄŕ tÄŕmÄŕÄŕ celÄŕ½ den na vodnÄŕ hladinu. Hloubka tÄŕnÄŕ se pohybuje okolo 0,5 äŕ 1 metru a rozmÄŕry jsou v prÄŕmÄŕru mezi 20 aÄŕ 30 m².

V rÄŕmci monitoringu jsou provÄŕdÄŕny pravidelnÄŕ (jednorÄŕnÄŕ) analÄŕzy chemismu vody (viz tabulkovÄŕ; ÄŕÄŕst) v autorizovanÄŕ laboratoÄŕi stÄŕtnÄŕho podniku PovodÄŕ Labe, laboratoÄŕe DÄŕÄŕÄn (ÄŕIA Äŕ. 1264.2), MalÄŕovice, DÄŕÄŕÄn, tyto vÄŕsledky jsou pÄŕedÄŕvÄŕny v tiÄŕtÄŕnÄŕ podobÄŕ a jsou rovnÄŕÄŕ uloÄŕeny v archivu laboratoÄŕÄŕ. SledovanÄŕmi ukazateli jsou: pH, vodivost, Ca+Mg, SO₄, Cl, N-NH₄, N-NO₃, P celk., Na, K, Ca a Mg. NejvÄŕznamnÄŕjÄŕ vÄŕkyvy jsou zaznamenÄŕny u KrÄŕlovomlÄŕnskÄŕho rybnÄŕka, kde kolÄŕsÄŕ; pH vÄŕe jak o jeden stupeÄŕ (1,16) oproti rozboru z roku 2003 (bÄŕezen). U ostatnÄŕch ukazatelÄŕ a lokalit nebylo zaznamenÄŕno vÄŕraznÄŕjÄŕ kolÄŕsÄŕnÄŕ.

Pro sledovÄŕnÄŕ velikosti populace byl zvoleny dvÄŕ metody:

PoÄŕÄŕnÄŕ nÄŕdrÄŕ½ je fotografovÄŕna od roku 2002 a novÄŕ; tÄŕÄŕka od roku 2003. Velikost populace a pokryvnost na vodnÄŕ hladinÄŕ bude vyhodnocovÄŕna fotometrickÄŕmi metodami.

U KrÄŕlovomlÄŕnskÄŕho rybnÄŕka musela bÄŕt zvolena odliÄŕnÄŕ; metoda. V roce 2004 byla na dno

rybníka bylo umístěna zvlášť a asi půl metru pod hladinou byly ukotveny břeje vymežující porost šablníku.

Prozatím se nepodařilo zjistit příčiny neúspěšnosti přenesení šablníku na některé nové lokality. V dalších letech plánujeme opakovat pokus s vysazením šablníku do obnovených nádrží, bude však otázkou s jakou úspěšností.

IV. Ochrana genofondu lučních druhů a rostlinných společenstev

Louky a pastviny jsou většinou druhotně vzniklá společenstva, která z velké části vytvořil svou činností člověk. Luční společenstva jsou proto závislá na lidské dodatečné energii v podobě sejení a pastvy skotem, ovciemi či kozami.

Společenstva tzv. květnatých nebo druhově bohatých luk se vyznačují výškou druhově bohatstvím nejen rostlinných druhů, ale i z bezobratlých, zejména hmyzu. Louky a pastviny tvoří v krajině volný prostor a staly nedílnou součástí kulturní krajiny.

Velmi negativně ovlivnila květnatá louky intenzifikace zemědělské výroby v minulých desetiletích, která způsobila zánik mnoha květnatých a druhově bohatých luk a pastvin a byly vytvořeny monokultury jedné plodiny nebo luční porosty s několika málo druhy trav.

Management a údržba lučních porostů si klade za cíl záchranu a zachování, jak jednotlivých lučních druhů, tak celých společenstev rostlinných, ale především záměrem jejich ochrany je i zánada zánstupů hmyzu, existenci závislých na vybraných rostlinách.

Aktivní ochrana druhově bohatých či mokřadních luk spočívá v údržbě pomocí pravidelné kosení a odstraňování posejné biomasy nebo jetrní pastva a následně kosení nedopaská. Na zanedbaných lučních porostech je prováděno odstraňování náletových dřevin a obnovu vodního režimu.

Administrativní ochrana spočívá ve vyhlášení zvlášť chráněných území (přírodních rezervací a památek plochy maloplošného rozsahu). Na proces vyhlášení navazuje údržba, která je zakotvena ve zpracovaném plánu údržby pro zvlášť chráněná území.

V současném době SCHO Labské páškovce zajišťuje kosení na zhruba 20-ti hektarech těchto cenných luk.

Přehled významných lučních druhů na které je zaměřena údržba: ostřice chabá (*Carex flacca*), ostřice plstnatá (*Carex tomentosa*), ocůn jesenná (*Colchicum autumnale*), bukvice lékařská (*Betonica officinalis*), hadí mord názká (*Scorzonera humilis*), oman vrbolistý (*Inula salicina*), vřtáč obecný (*Polygala vulgaris*), žerťák luční (*Succisa pratensis*), pryskyřník hláznatý (*Ranunculus bulbosus*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), tušebník obecný (*Filipendula vulgaris*), zvoneček černý (*Phyteuma nigrum*), pcháň bílá (*Cirsium canum*), prha arnika (*Arnica montana*), koprůk řitolistý (*Meum athamanticum*) a další luční druhy.

V. Zhodnocení současné populace a jedinců tisí červeného (*Taxus baccata*) a možnosti jeho reintrodukce na původní místa v přírodě nebo jině vhodně stanoviště na území CHKO Labské páškovce

Projekt zaměřený na tis červený by měl zhodnotit možnost obnovy populace v CHKO Labské páškovce a blízkém okolí míst dřívě a jlověho u dřívě. Z realizací

projektu zařadila Ing. I. Roubřková; v rámci své doktorandské práce a je prozatím na pokračování rozborových prací, které mají v první řadě potvrdit v širší tísni v zájmovém území z řadných historických pramenů.

Ve další fázi bude nutné zmapovat jednotlivce a populace na lokalitách v Březinách a v Jlově u Dřevěna. Práce se zaměří zejména na:

- změny taxonů a jejich dávek dle území
- zjištění zastoupení pohlaví
- zhotovení fytoecologických snímků, případně sběr herbářůových polokvěták
- provedení průběžných sond a odebrání průběžných vzorků na rozbor
- odběr pupenů z tisu pro stanovení průběžnosti a průběžnosti jednotlivců a populací

Po sběru dat a informací z historických pramenů a terénních šetření budou provedena návrhová opatření a doporučení, která se budou týkat následujících okruhů:

- vyhledání vhodných míst pro obnovení a rekonstrukci populací tisu
- ověření kvality vhodných lokalit v terénu a jejich průzkum
- vypracování závažných zprávy a návrh jednotlivých doporučení

Jednotlivé kroky vedoucí k první šesti tísni do volné přírody budou jistě velmi složitější, ale při podpoře, dobré vůli a vytrvalosti lze v dohledném časovém horizontu realizovat první šesti tísni v našem území.

VI. Špárka; reintrodukce sokola stříhového (*Falco peregrinus*)

Oblast Česko-áureckých Labských pískovců (českosasko-áurecká) patří od pradávna k nejvýznamnějším hnízdištům tohoto dravce v Evropě. První zmínka o sokolovi stříhovém z českých Labských pískovců (českosasko-áurecká) pochází od Náhla (1864). CREUTZ (1935) ho uváděl pro zdejší oblast jako charakteristického skalního hnízdiče. Podle LOOSE (1915) hnízdilo v oblasti okolo 10 párů. MICHEL (1929) potvrzuje vztáhu hnízdičů úřadůvaných Loosem. FÜRSTER (1938) uváděl hnízdičů 5 párů. BŘETA (1961) informuje, že v roce 1960 hnízdil u Dolního álebu. VALENTA (1967) uváděl hnízdičů v Tiskách stříhových, v polech Bynov, Dolní álebu, áertova Voda, v okolí Háenska a Mezní. Hnízdičů v Kyjovském ádolu na Oriších v ářech v roce 1947 prokázal Heinrich. VONDRÁEK (1976) zaznamenal ádaje Holešáka a ávarce o hnízdičů u Dřevěna v letech 1949 - 1950 a u Labských Stráních do roku 1966. V dalších letech zde podle šlené lesníká byly pozorovány pouze nehnězdičů ptáci. DVOŘÁK (1977) prokázal hnízdičů v roce 1948 v Tiskách stříhových a potvrzené hnízdičů v roce 1951 na Dřevěnském Sněžníku, které v roce 1964 zaniklo. Ještě v áředesátých letech byla pravidelně obsazena áada hnízdičů. Poslední hnízdičů na jednotlivých lokalitách jsou známa z let 1950 Dřevěna, 1953 Bynovec, Zadní Doubice, 1960 Březina, Sněžník, 1963 Jetřichovice, 1965 Vysoká Lpa, 1966 Labská Stráž, 1970 Háensko (VONDRÁEK 1976). V áředesátých a sedmdesátých letech dvacátého století dochází v celém střední Evropě k prudkému poklesu stavů, který skončil jeho úplným vymizením. Příčinou bylo hned několik áurůenů na hnízdištích, odstřel, vyárání mláďat a zejména problémy s reprodukcí, které byly vyvolány masovým používáním pesticidů v zemědělství. Ty se v tlech ptáků hromadily a pokud nezpůsobily přímo jejich smrt, tak způsobily jejich neplodnost ani snížení defektních vajec (např. s velmi tenkou skořápkou, kterou samice přímo vysezovaly rozměkala). Nářtá se podařilo zvládnout chov tohoto druhu v zajetí a také vypracovat efektivní metodiku jeho vypouštění zpět do přírody. Tak se v řadných zemích Evropy začalo opět s jeho vypouštěním (reintrodukce) zpět na vhodná hnízdišta. Pro naši oblast byl klíčový

program znovunavrácení tohoto druhu do oblasti sousedního Národního parku Sasko-
Á ½carsko (Nationalpark Sächsische Schweiz), při kterém se samozřejmě počítalo s tím,
že se ptáči vrátí i na území Českého Á ½carska. V letech 1989 - 96 do bylo vypuštěno
celkem 77 ptáků. První významný úspěch byly znaky osídlení Českého Á ½carska sokolem
pocházející z roku 1994, kdy pravděpodobně vyhnal 1 pár na Kádelních stáncích (Jago, i,
Horal, Hort). Od roku 1996, kdy bylo prokázáno hnízdění hned na dvou místech, každoročně
opět hnízdí. V tomto roce byla také do hnízda sokolů podložena dvě umělé odchovány
mláďata, která byla přemíslena. V roce 2004 hnízdilo celkem 9 párů a v roce 2005 bylo
zjištěno celkem 8 teritoriálních párů.

V současné době jsou sokoli stále hůž hnízdit v Českosasko-Á ½carsku
nejméně stejně populací tohoto druhu ve střední Evropě (v současné době pro Českou i
německou ústí pískovců cca 20 párů). Díky úspěšnému hnízdění ústí mláďat
opuštěná území a přirozeně osídluje další oblasti.

Literatura:

- BARTA Z. 1961: K úru velému (BUBO BUBO) na Dánsku. Ochrana přírody 16, Praha: 56-57.
- CREUTZ G. 1935: Die Felsbrüder des Elbsandsteingebirges. Sonderdruck aus Beiträge zur Fortpflanzungsbiologie der Vögel. Jahrgang 11, Nr. 6: 197-209.
- DVOŘÁK V. 1977: Ochrana dravců a myslivost na okrese Dánsko. Dánsko vlastivědné zprávy 1, Dánsko: 27-30.
- FÜRSTER H. 1938: Aus der Tierwelt der Sächsisch - Böhmischen Schweiz. Beiträge zu einem Heimatbuch der Sächsischen Schweiz. Wilhelm Polkmann Dresden.
- LOOS K. 1915: Der Wanderfalke in Böhmen. Österreichische Monatschrift für den naturwissenschaftlichen Unterricht 11, Tempsfy Wien: 4-6, 54-57, 136-140, 182-186, 227-234, 283-286, 321-324.
- MICHEL J. 1925: Tiere der Heimat. Dánsko.
- NĀHLIK F. 1864: Průvodce po Českém Á ½carsku, jež leží v sousedství Saského Á ½carska. Julius Reinhold Česká Kamenice.
- VALENTA B. 1967b: Sokol stále hůž na Dánsku. Dánsko vlastivědné zprávy, ústí jen, Dánsko: 6-8.
- VONDRÁEK J. 1976c: Sokolovití dravci v SeveroČeském kraji. (I. práce skupiny pro úzkum dravců a sov). Sbor. SeveroČes. muzea, Ser. Natur. 8, Liberec: 67-78.

VII. Reintrodukce lososa obecného (Salmo salar) do Českého Á ½carska

Je zajímavé jak hluboce a zájemně i neznámitelně je v naší veřejnosti zakoupený mylný názor na hojnost lososů v dávných dobách, která byl ovlivněn údajem Friše (1859), že za úasá Karla IV. byl losos ve Vltavě a v Labi tak obecnou rybou, že sobě slušně lid v Praze a v Litoměřicích při vstoupení do slušby vymíoval, že mu nesmě být dín k obědu losos za třídenní vě ne dvakrát. Zdá se však, že se jednalo o udělosti naprosto vějíme, ale v ústní tradici přetrvala a zveřejněvaně, jak ukázal Teplý (1937), která doslovně napsal, že v ústí byl losos povědy pochoutkou velkých páni, ovšem i poddaní úlovků při úekách se přiivil, nejvíce pokradmo. Dnes už nená nic. Osud Českých lososů se díky znečištění vod a zejména budování řázných migračních bariér, zejména kráťce po druhé světově vájce.

Náš ústí se v devadesátých letech začala věrazně zlepšovat kvalita vody nejen u nás, ale i v dalších střední Evropě. Byl zahájen program ústí Losos 2000, která si vytkl za cíl návrat tohoto druhu do vybraných vodních toků v Evropě (zejména v EU). U nás se na financování těchto akcí podílí Česká rybářská svaz a zejména Ministerstvo životního prostředí

Ř. Tak bylo možná zažít znovu s obnovou zaniklé populace lososa i v České republice. Vybrána byla tři povodí. V povodí Kamenice to je Velká Bělá, vlastní úeka Kamenice v Národním parku České Á v½carsko a v½znamná½ pravostranná½ pátok Chábská Kamenice, v povodí Ohře Libocká½ potok a v povodí Ploučnice Jeřtádká½ potok. Do těchto vodních toků je systematicky od roku 1998 vypouštěn, do každého vodního toku každoročně ú; dovů v počtu desítek tisíc kusů, pládek lososa (v½vojová; fize ryby krá; tce po vykulení z jikry), což je období, kdy si začnají ukládat do svého paměti chuť ú; vni ásvého potoka ú; úky. Původ těchto ná; ich lososů je ve Á vdsku v ú; ece Lagan, kde dosud existuje silná; divoká; populace těchto ryb. Tam je ú; ;st dospělých lososů pravidelně odchytává; na a uměle vytvá; na. Po vypouštění do svého nového domova zde mladí lososi, nazývaná v toto fize; v½voje strdlice, zstávají asi dva roky a pak táhnou do moře, kde zstávají; pábliáná; dalš; dva roky a kde také dospějí. Poté táhnou zpět do svého potoka a ú; ek. Po velmi namá; havěm tahu a mnohdy po etných poraněních zpěsobených ú; ; pravě těchto mást, spousta lososů uhyne. ú; ;st však přežije a táhne zpět do moře. Po zotavení se mohou opět zástnit ná; sledujícího (nebo i několik dalších) tahu zpět do svého ú; eky.

Je skutečně opěť cesta z moře k ná; m ji¾ bezproblémová;? Co se týká ú; e Áseku Labe od moře k ná; im stá; tnám hranicám, respektive ke Stá; ekovu, tak ano. Vybudování rybáho páchodu v ná; meckém Geesthachtu, nedaleko Ástá Labe do Severního moře, došlo opěť k otevřeně; pradá; vně; migrační; cesty. Situace u ná; s je však velmi komplikovaná; . Ná; e vodní toky jsou zamořený; obrovská½ mnoštvtám vodních děl ržných dimenzí, bohužel vátá; ina z nich je pro tah ryb neprů; chodná; . Budování rybách páchodů je vč velmi ná; kladná; , technicky složitá; a také ná; roční; z administrativního hlediska. Jako pklad mohu uvést v souásné; době; ji¾ hotová; dva rybá páchody na ú; ece Kamenici v Národním parku České Á v½carsko. Zde jsou dva jezy vybudované; koncem 19. stoletá, která; mají za ú; kol vzdouvat vodu za ú; ;elem provozu turistické; atrakce ú; ; pú; evoz na lodí; ;ch. Ty stály ná; kolik milionů; korun a jejich konstrukce a stavební; práce byly díky extrémně; pá; rodnám podmánkám mimoú; ;dní; ná; roční; a pravdě; podobně; nemají v Ř analogii.

Poslední ú; ;nová½ den roku 2002 došlo tedy k dlouho oeká; vaně; a mimoú; ; dně; v½znamné; udá; losti nejen pro rybá; ú; e, ale i v; echny, která; m nená; ná; e pú; ;roda a osud ryb v ná; ich vodách; lhostejná½. Za velké; ho zá; jmu má; diá; byli po více než; padesá; ti letech odloveni v ú; ;ce Kamenici na ú; země; Národním parku České Á v½carsko první; dospělá; lososi obecná; . Pě; edch; zely tomu prů; zkumy provádě; nā; na dolním toku Kamenice a Ploučnice o tý; den dříve, ú; ;i která; ;ch byly zjiště; ni dva lososi v ú; ece Kamenici (nepodař; ilo se je však odlovit). Odloveni byli celkem tři samci a jedna samice. Po zmuřeně; a zvá; ;eně; byli puště; ni zpět do Kamenice. Vá; ichni byli starš; tš; let, což; znamená; , ú; e poch; zeli pravdě; podobně; z vypouštění; z roku 1999. Pú; ;i dalš; am a poslední; odlovu 8.11. byl odloven dalš; á losos a jeřtá; jeden byl pozorován. Na konci má; sÁce listopadu bylo pozorová; no dalš; ách 5 lososů. Tento nesporná½ ú; spě; ch je však dš; am mezistupně; m celého; projektu. Počet zjiště; ných ryb v Kamenici byl š; ;e symbolická½. Mnoštvtá lososů; vysazovaných; v poslední; letech by mohlo zabezpeč; it každoročně; návrat několika stovek dospělých; ryb. Zcela zá; sadným krokem bude ú; spě; ;nā; pú; ;rozeně; rozmnožovánā; . I pak bude po ú; ;itě; ú; ;asové; období; nezbytně; umě; ; vysazovánā; za ú; ;elem vytvořeně; stabilizované; ú; ivotaschopné; populace.

Páhled vypouštění; ho množství; plá; dku lososa (povodí ú; eky Kamenice):

1998 ú; ; ú; ;. 10 000

1999 ú; ; ú; ;. 20 000

2000 71 600
2001 80 000
2002 88 300
2003 88 500
2004 98 500
2005 126 000
Å

LITERATURA:

Tepl½ F., 1937: PÅspvky k dÅjinm Åesk©ho rybnkÅstvÅ. Publ. Min. zemÅdÅl. Å.
96, Praha, 243 pp.

FriÅ A., 1859: Åesk© ryby. Å½iva, Praha, pp. 36-49, 108-118, 178-191, 224-241, jako zvlÅitnÅ
otisk, 56 pp.

BaruÅ V. & Oliva O., 1995: Fauna ÅR a SR. Mihulovci, Petromyzontes a ryby, Osteichthyes. Vol. 1.
Academia/Praha. 414 437 pp.

- 1 zobrazenÅ

Source URL: <https://www.npcs.cz/druhova-ochrana>